

Rezultati istraživanja:

**Potrebe lokalnog stanovništva za pristup
informacijama u vezi sa
upravljanjem zaštićenim područjima**

UVOD:

Osnovne informacije o istraživanju

Život u zaštićenom području iz ugla stanovnika i posetilaca

juni / juli 2023.

VIVID
RESEARCH IN DEPTH

- **Dva nivoa ispitivanja:** na istim ciljevima i po srodnim dimenzijama, sa različitom dubinom
- **Mix metodologija:** kvantitativna i kvalitativna faza, ukrštene (kroz proces) i integrisane (kroz analizu)
  - Face-to-Face anketa, Total N=600
  - Individualni dubinski intervjui, Total N= 24
- Zaštićena područja obuhvaćena istraživanjem: **Fruška gora, Đerdap, Tara, Suva planina, Gradac, Ludoško jezero, Obedska bara, Veliko ratno ostrvo**

- Ulazne demografske karakteristike*:
  - Pol
  - Starosna grupa
  - Tip boravka u zaštićenom području (stalni vs. povremeni/privremeni boravak)

- Dodatna obeležja profila unutar uzorka*:
  - Obrazovni, profesionalni i radni status
  - Tip boravka u zaštićenom području (finija segmentacija aktuelnog boravišnog statusa)

* predefinisane kvote, kontrolišemo i pratimo kao „ulazne kriterijume“

* ostali parametri koje pratimo, merimo i tretiramo kao „ulazno-izlazne kriterijume“

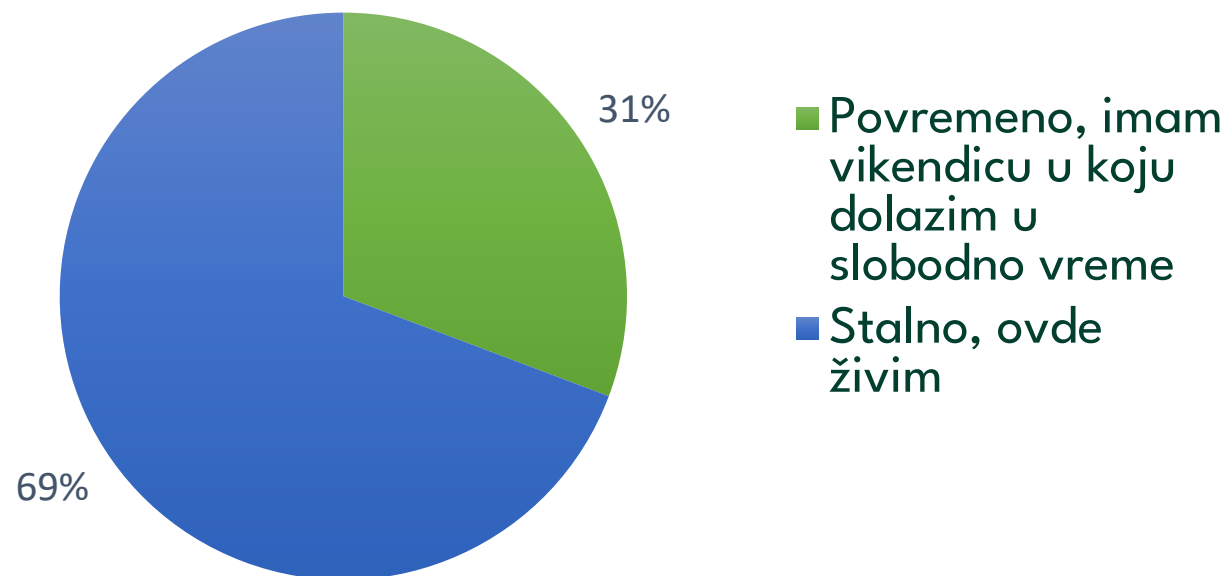
REZULTATI ISTRAŽIVANJA: relevantni nalazi na totalu

Sva zaštićena područja obuhvaćena istraživanjem:

Fruška gora, Đerdap, Tara, Suva planina, Gradac, Ludoško jezero, Obedska bara, Veliko ratno ostrvo

Struktura ispitanika po statusu boravka

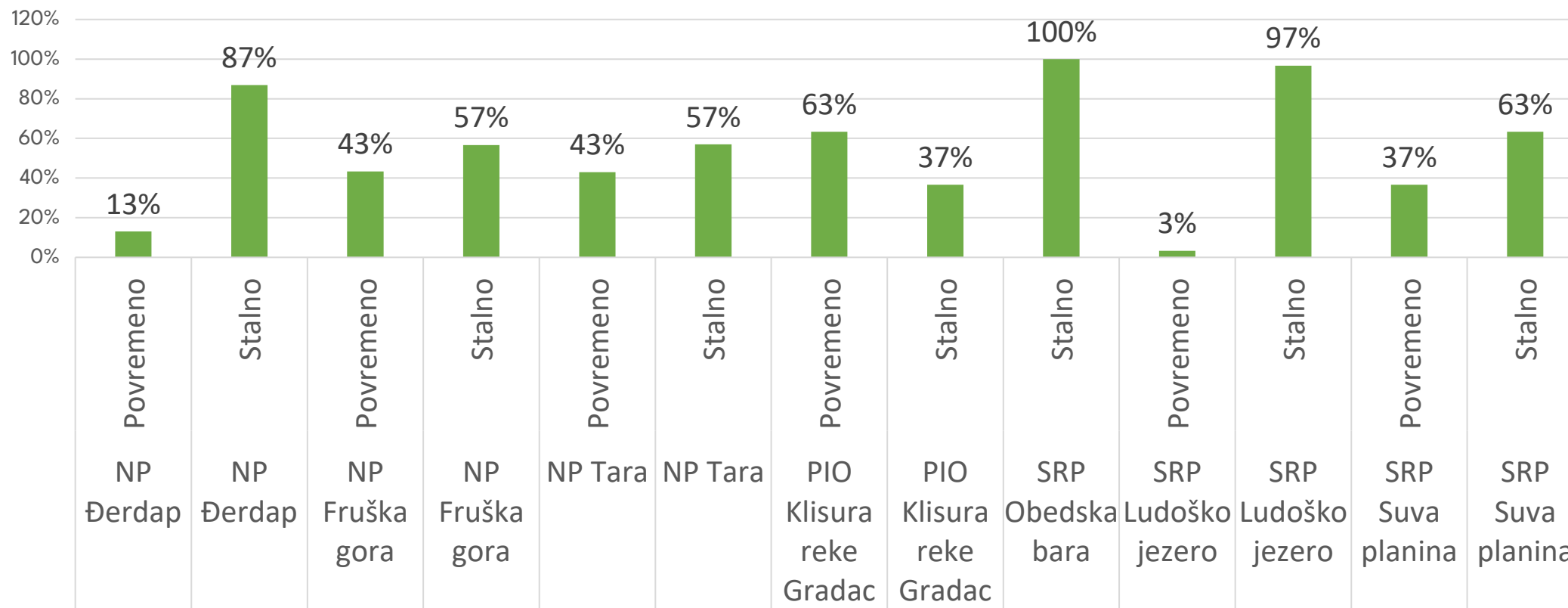
PITANJE: Da li u ovom mestu boravite....:

Struktura ispitanika po statusu boravka

PITANJE: Da li u ovom mestu boravite...:

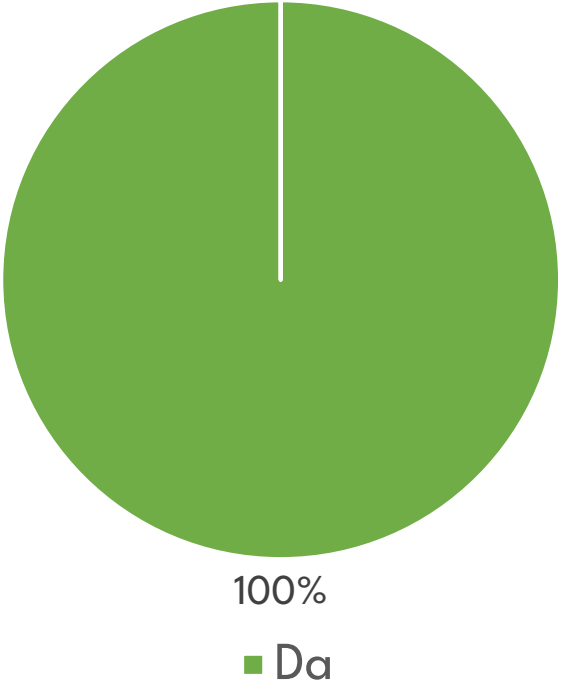
Uporedni rezultati po područjima

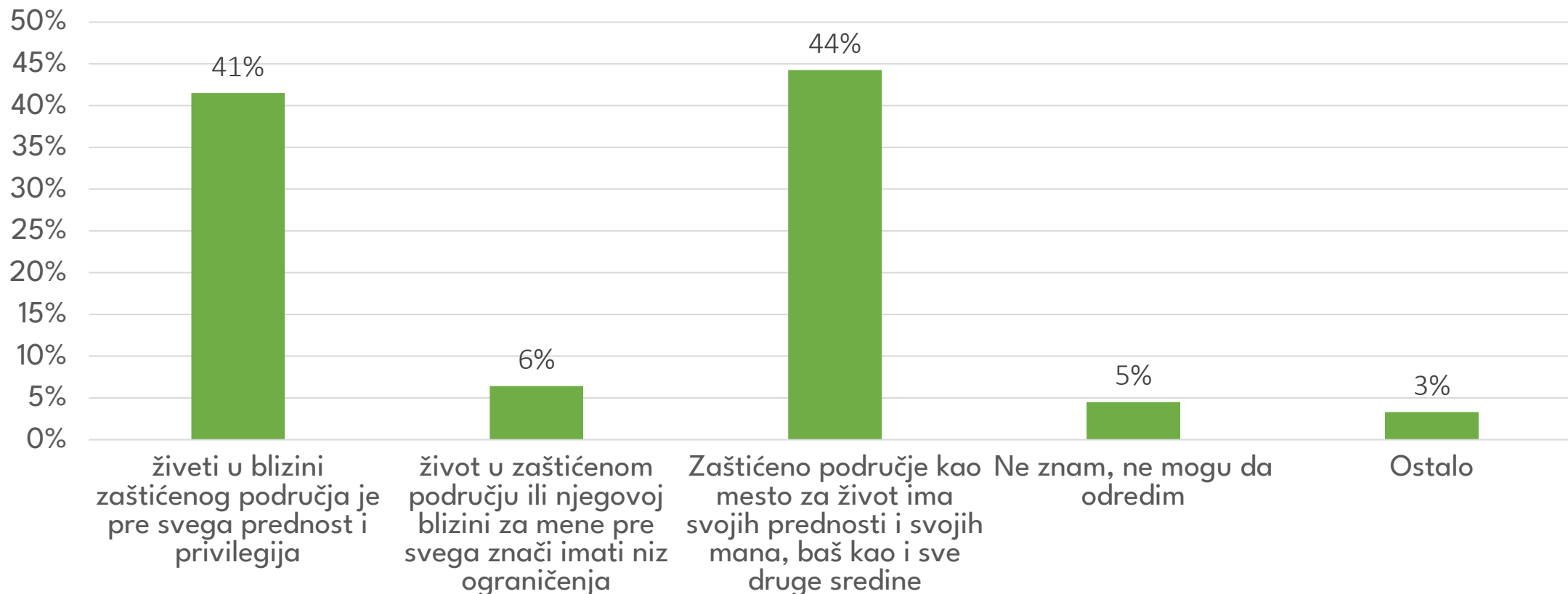
Informisanost o statusu područja

PITANJE: Da li znate da mesto u kome stalno ili povremeno boravite pripada zaštićenom području / u neposrednoj je blizini zaštićenog područja?

Percepcija života u zaštićenom području

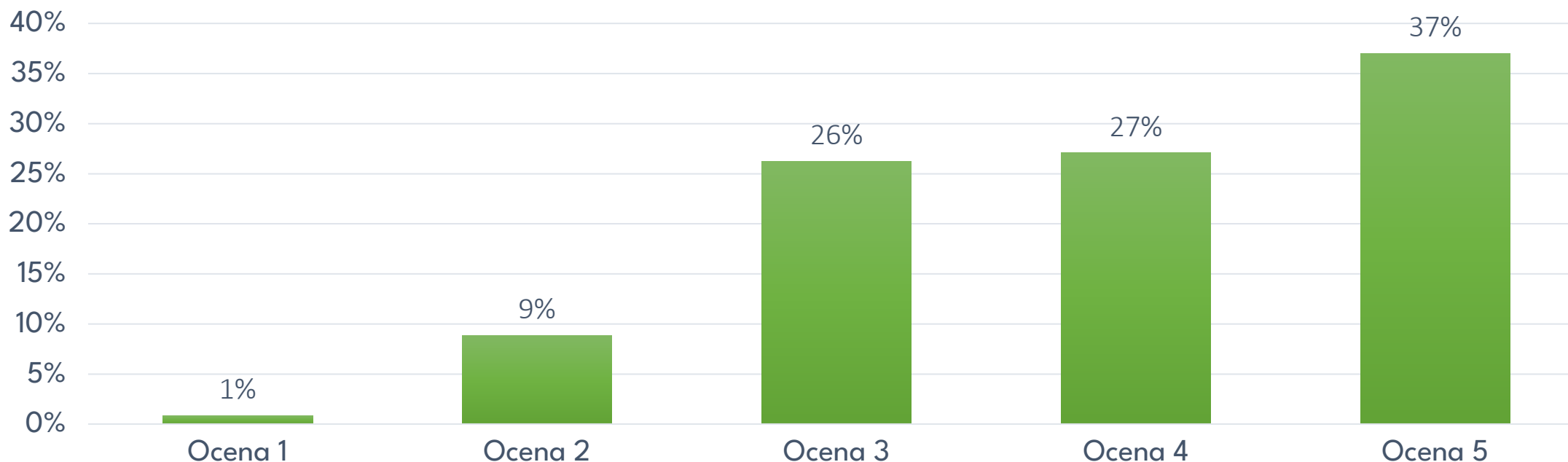
PITANJE: Kako biste, u najkraćem, opisali svoje iskustvo života u zaštićenom području / u blizini zaštićenog područja?

Doživljaj lične pozicije u odnosu na život u zaštićenom području

PITANJE: U kojoj meri ste spremni da prihvatite neka ograničenja ili nedostatke koje može imati svakodnevni život u zaštićenom području, ako znate da dugoročno doprinose očuvanju okruženja?

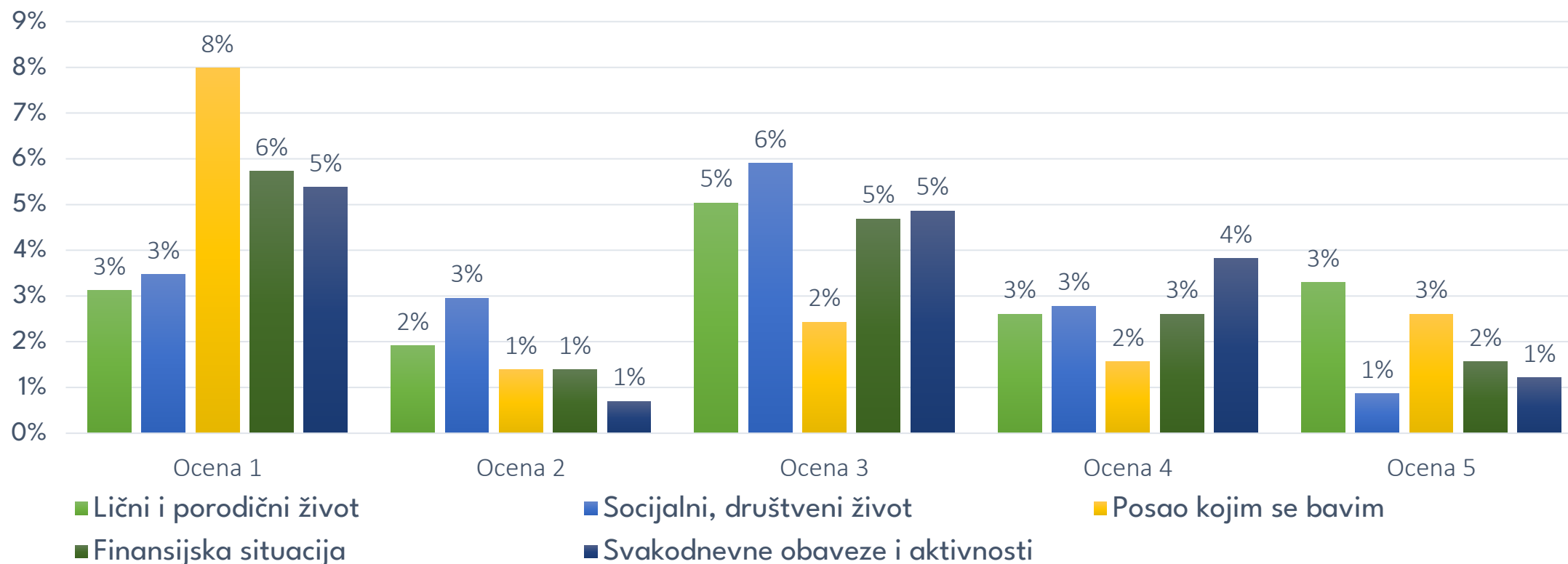
Ocena 1 označava da vam je jako teško da se prilagodite uslovima i pravilama života u zaštićenom području, a 5 da ste spremni da poštujete sve što će doneti dobrobit ovom području.

Doživljaj lične pozicije u odnosu na život u zaštićenom području

PITANJE: Po Vašem mišljenju, u kojoj meri život u zaštićenom području / u blizini zaštićenog područja utiče na različite oblasti Vašeg života?

Ocena 1 znači da život u zaštićenom području uopšte ne utiče na to, dok ocena 5 pokazuje da utiče u najvećoj meri.

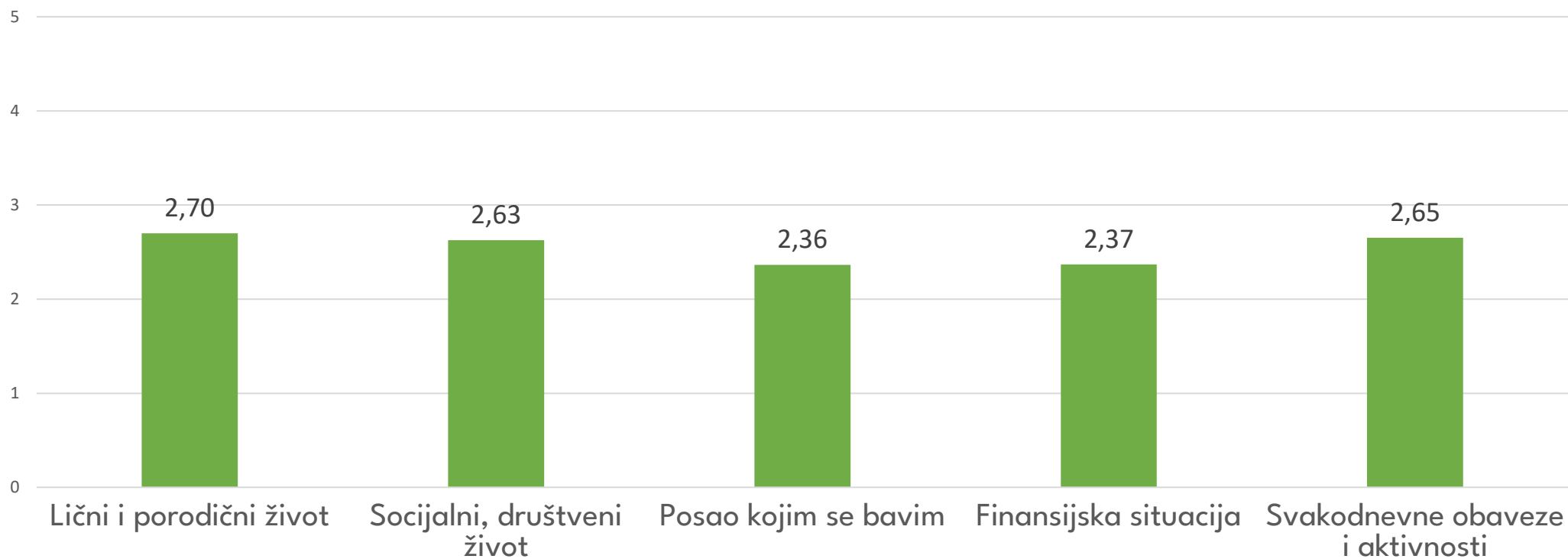

Doživljaj lične pozicije u odnosu na život u zaštićenom području

PITANJE: Po Vašem mišljenju, u kojoj meri život u zaštićenom području / u blizini zaštićenog područja utiče na različite oblasti Vašeg života? (prosečna ocena)

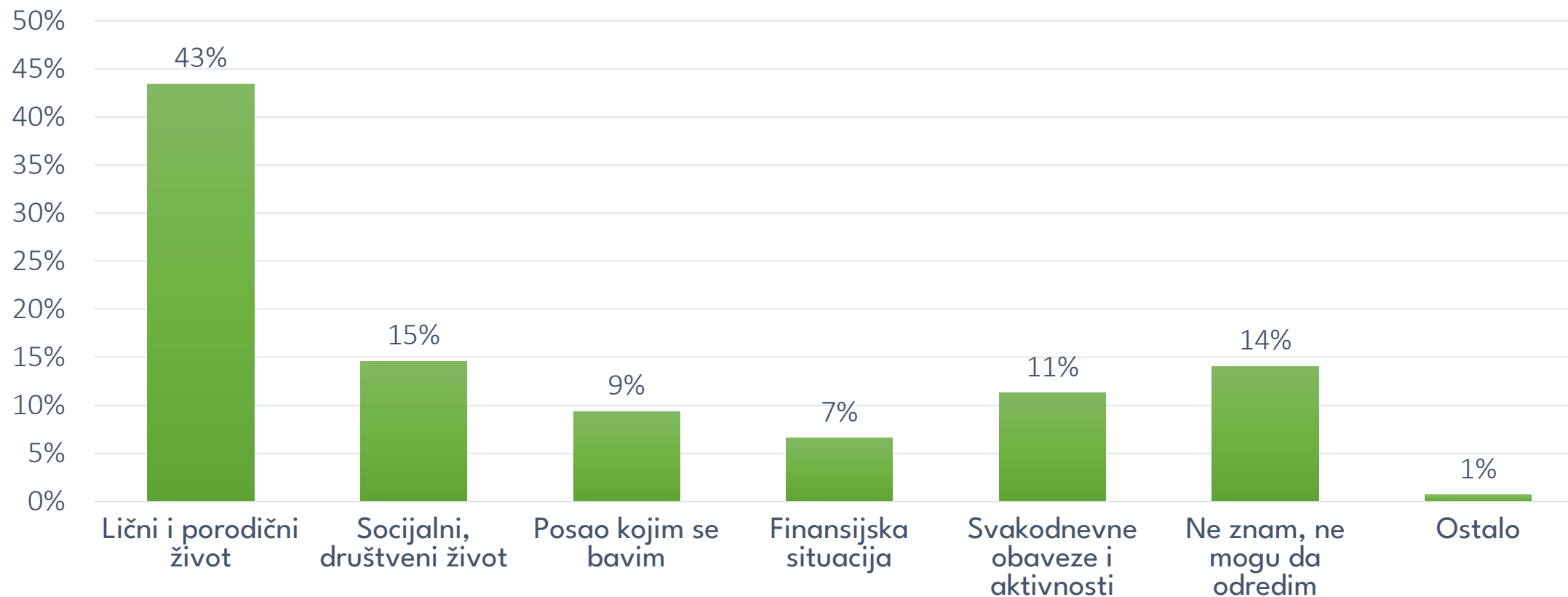
Ocena 1 znači da život u zaštićenom području uopšte ne utiče na to, dok ocena 5 pokazuje da utiče u najvećoj meri.

Prosečna ocena

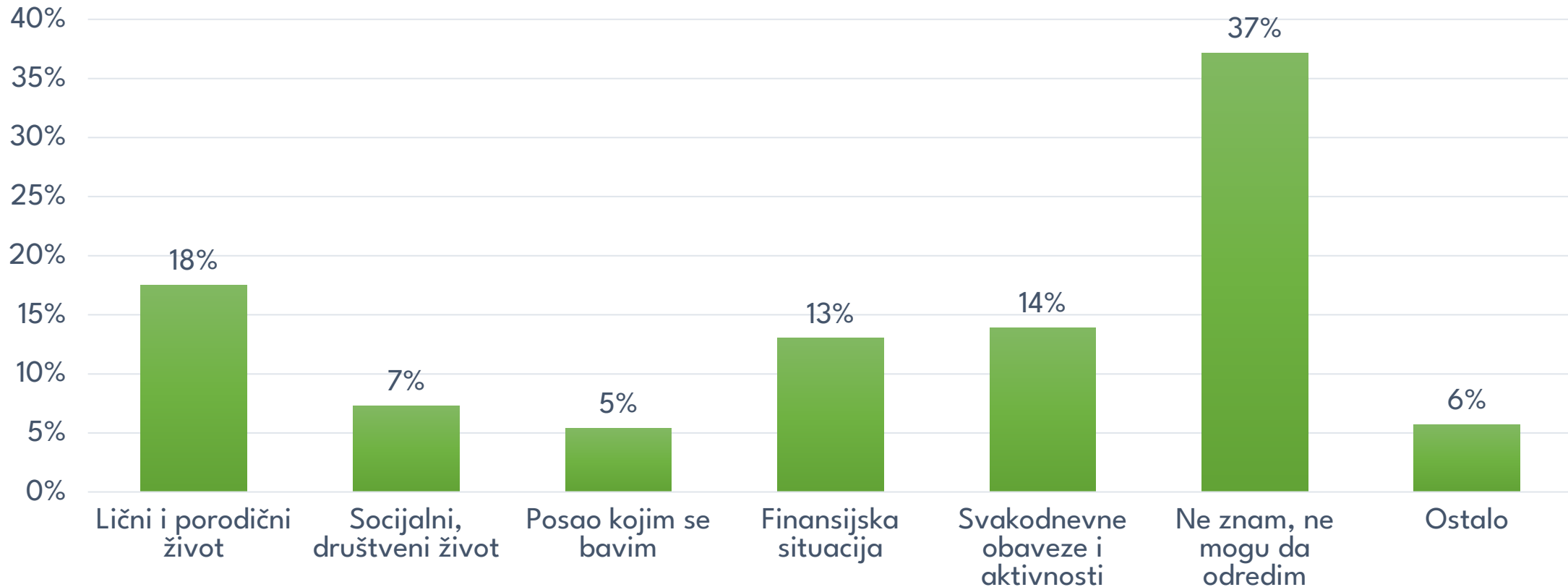
Život u zaštićenom području – individualna evaluacija

PITANJE: Šta mislite, na koji od navedenih aspekata život u zaštićenom području / u blizini zaštićenog područja ima **najveći pozitivan uticaj**?

Život u zaštićenom području – individualna evaluacija

PITANJE: Na koji od navedenih aspekata život u zaštićenom području / u blizini zaštićenog područja ima **najveći negativan uticaj?**

PITANJA:

Možete li da navedete neki primer **pozitivnog uticaja** života u zaštićenom području / u blizini zaštićenog područja, na bilo koji aspekt Vašeg života?

Možete li da navedete neki primer **negativnog uticaja** života u zaštićenom području / u blizini zaštićenog područja, na bilo koji aspekt Vašeg života?

Generalno posmatrano, s obzirom na Vaše iskustvo i poznavanje lokalne sredine, da li biste mogli da izdvojite neku **delatnost ili aktivnost** koja po Vašem mišljenju **najviše šteti** zaštićenom području?

Odgovori ispitanika, očekivano, značajno variraju u zavisnosti od područja u kome borave (detaljni nalazi prikazani su u pojedinačnim izveštajima). Razlike po ostalim demografskim parametrima nisu značajne.

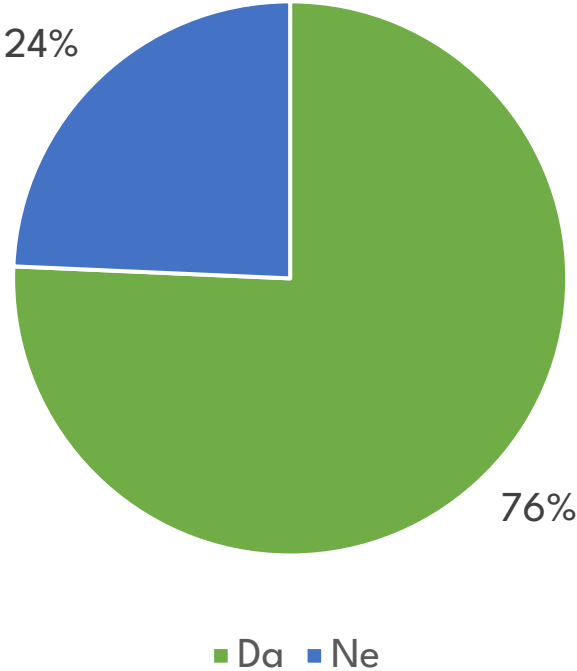
U pozitivnom smislu, za većinu ispitanika iz zaštićenih područja je zajedničko *zadovoljstvo što žive u zdravoj, čistoj, prirodnoj sredini, bez buke, gužve, stresa*; naročito se naglašava blagotvoran uticaj na odgajanje dece.

U negativnom kontekstu najčešće se navode *seča šuma, bespravna (divlja, prekomerna) gradnja, otpadne vode*. Ostale primedbe, primeri i iskustva vezani su neposrednije za konkretno stanje na određenom području.

Informisanost o upravljaču zaštićenog područja

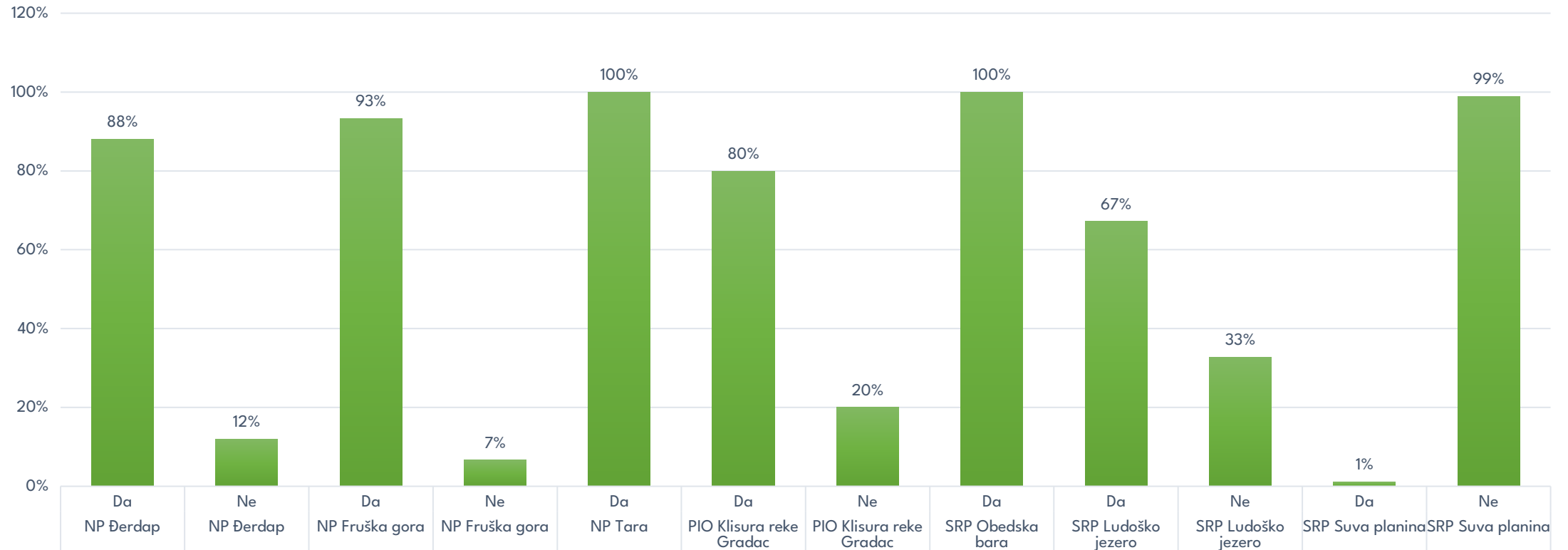
PITANJE: Da li znate ko upravlja zaštićenim područjem kome pripada i mesto u kome živite ili povremeno boravite?

Informisanost o upravljaču zaštićenog područja

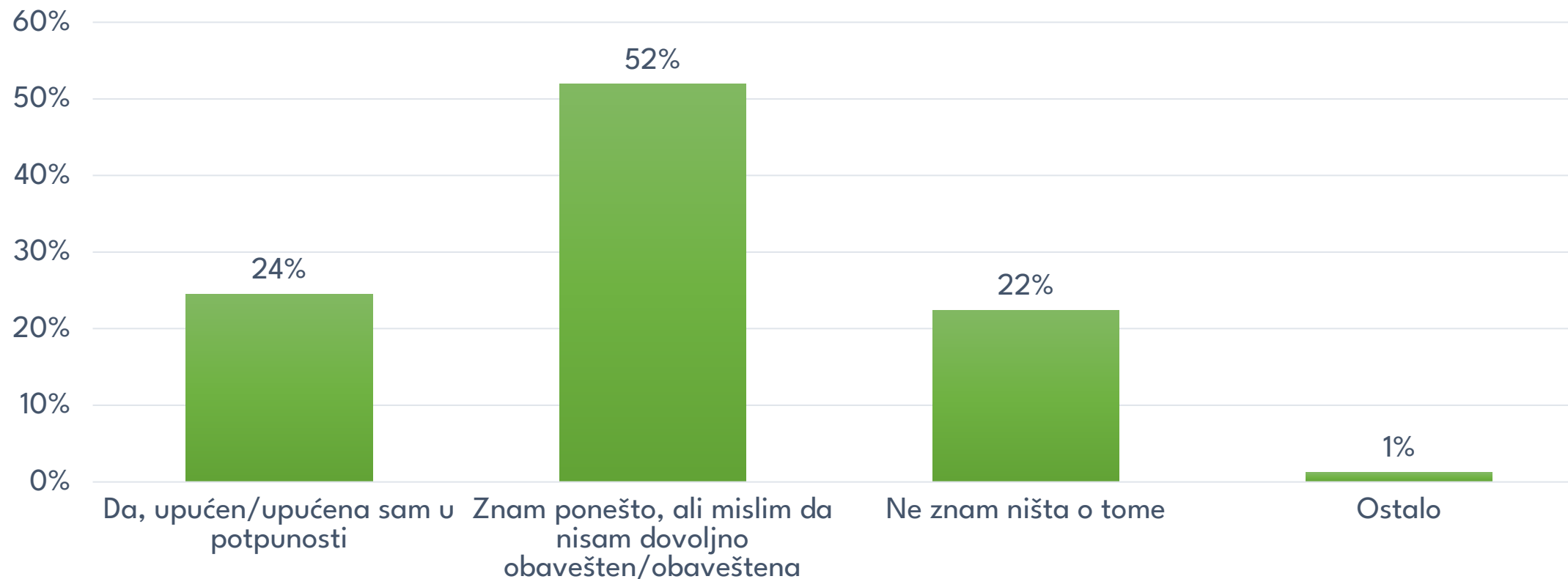
PITANJE: Da li znate ko upravlja zaštićenim područjem kome pripada i mesto u kome živite / povremeno boravite?

Uporedni rezultati po područjima

Informisanost o ulozi upravljača zaštićenog područja

PITANJE: Da li znate šta su zaduženja, odgovornosti, aktivnosti upravljača zaštićenih područja?

Informisanost o ulozi upravljača zaštićenog područja

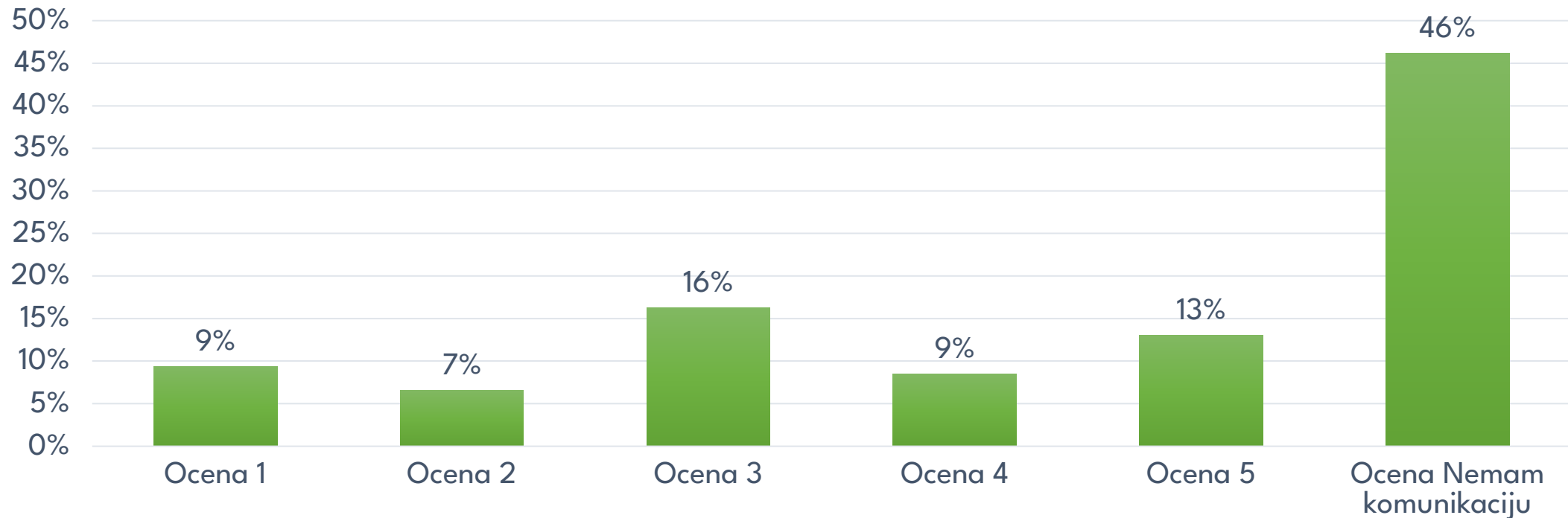
PITANJE: Da li znate šta su zaduženja, odgovornosti, aktivnosti upravljača zaštićenih područja?

Stepen informisanosti (samoprocena)	NP Đerdap	NP Fruška gora	NP Tara	PIO Klisura reke Gradac	SRP Obedska bara	SRP Ludoško jezero	SRP Suva planina
Da, upućen/upućena sam u potpunosti	17%	20%	84%	2%	33%	3%	0%
Znam ponešto, ali mislim da nisam dovoljno obavješten/obavještena	71%	70%	10%	82%	65%	80%	4%
Ne znam ništa o tome	12%	9%	5%	17%	2%	17%	90%

Ocena kvaliteta komunikacije sa upravljačem

PITANJE: Molim Vas da sada ocenite kvalitet komunikacije sa upravljačem zaštićenog područja u kome živite / povremeno boravite.

Ocene su od 1-5, kao u školi: 1-nedovoljan; 5-odličan

Ocena kvaliteta komunikacije sa upravljačem

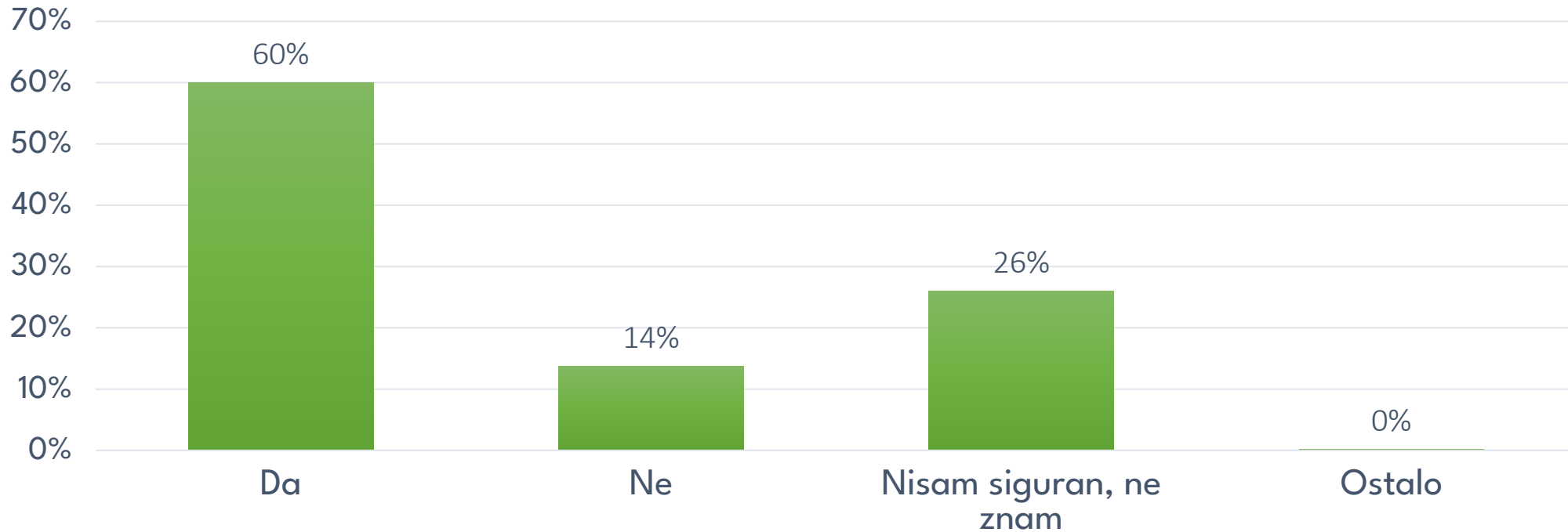
PITANJE: Molim Vas da sada ocenite kvalitet komunikacije sa upravljačem zaštićenog područja u kome živite / povremeno boravite.

Ocene su od 1-5, kao u školi: 1-nedovoljan; 5-odličan

Ocena kvaliteta komunikacije	NP Đerdap	NP Fruška gora	NP Tara	PIO Klisura reke Gradac	SRP Obedska bara	SRP Ludoško jezero	SRP Suva planina
Ocena 1	9%	10%	1%	12%	0%	3%	27%
Ocena 2	7%	9%	1%	22%	5%	7%	0%
Ocena 3	21%	25%	15%	27%	17%	8%	0%
Ocena 4	9%	3%	19%	7%	13%	12%	0%
Ocena 5	9%	0%	62%	0%	15%	0%	0%
Ocena Nemam komunikaciju	47%	53%	1%	33%	50%	70%	73%

Zainteresovanost za unapređenje informisanosti

PITANJE: Da li ste zainteresovani da znate više, da imate bolji uvid u rad upravljača zaštićenog područja u kome živite / povremeno boravite?

Zainteresovanost za unapređenje informisanosti

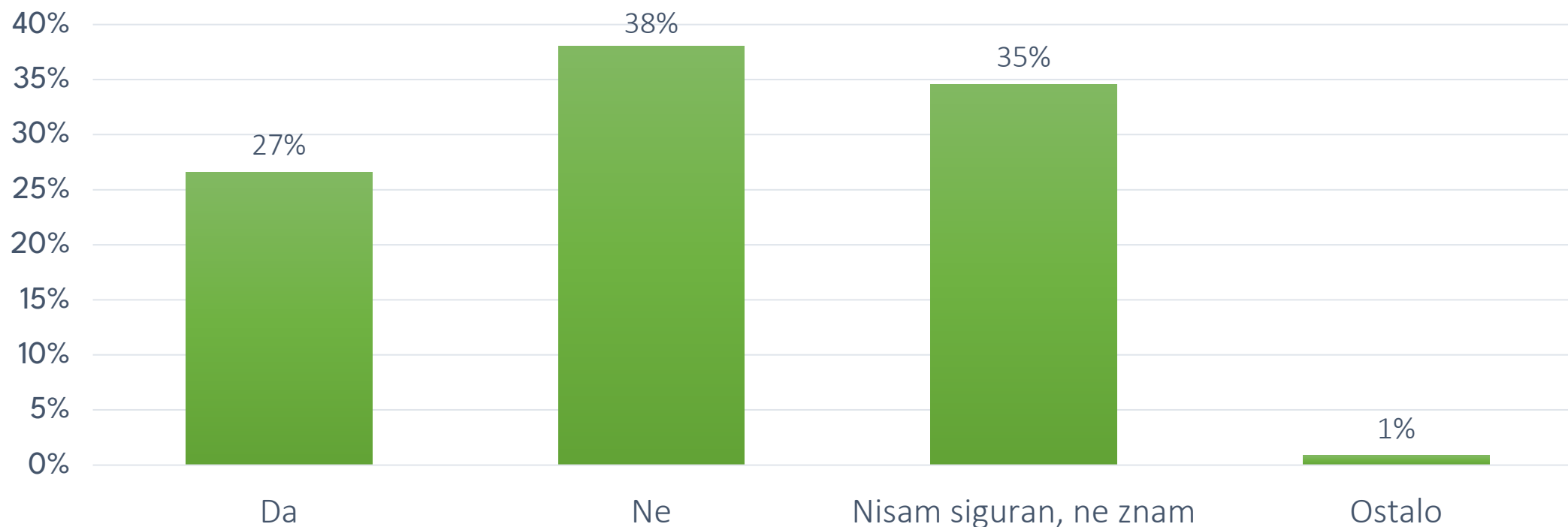
PITANJE: Da li ste zainteresovani da znate više, da imate bolji uvid u rad upravljača zaštićenog područja u kome živite / povremeno boravite?

Stepen interesovanja	NP Đerdap	NP Fruška gora	NP Tara	PIO Klisura reke Gradac	SRP Obedska bara	SRP Ludoško jezero	SRP Suva planina
Da	43%	62.5%	26%	63%	92%	42%	99%
Ne	20%	5.0%	33%	20%	5%	13%	1%
Nisam siguran, ne znam	37%	32.5%	40%	17%	3%	45%	0%

Zainteresovanost za uključivanje

PITANJE: Da li ste zainteresovani da se lično više uključite u rad upravljača zaštićenog područja u kome živite, da neposrednije učestvujete u procesima odlučivanja, kroz svoja znanja, iskustva, predloge?

Zainteresovanost za uključivanje

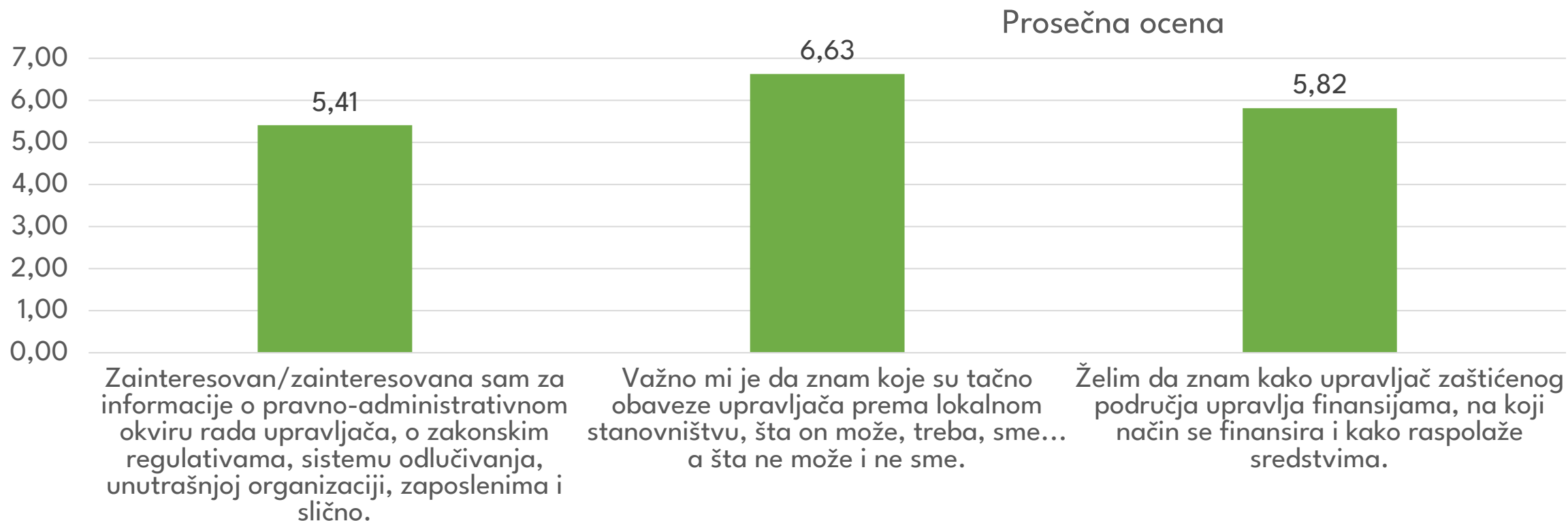
PITANJE: Da li ste zainteresovani da se lično više uključite u rad upravljača zaštićenog područja u kome živite, da neposrednije učestvujete u procesima odlučivanja, kroz svoja znanja, iskustva, predloge?

Stepen interesovanja	NP Đerdap	NP Fruška gora	NP Tara	PIO Klisura reke Gradac	SRP Obedska bara	SRP Ludoško jezero	SRP Suva planina
Da	26%	29%	15%	50%	23.3%	35%	17%
Ne	41%	19%	40%	25%	53.3%	17%	71%
Nisam siguran, ne znam	32%	52%	41%	25%	23.3%	48%	12%
Ostalo	1%	0%	4%	0%	0.0%	0%	0%

Potrebe za unapređenje informisanosti

PITANJE: Molim Vas da pažljivo pročitate navedene tvrdnje koje se odnose na zaštićena područja i njihove upravljače.

Ocena 1 označava minimalni, a ocena 10 maksimalni stepen slaganja.

Potrebe za unapređenje informisanosti

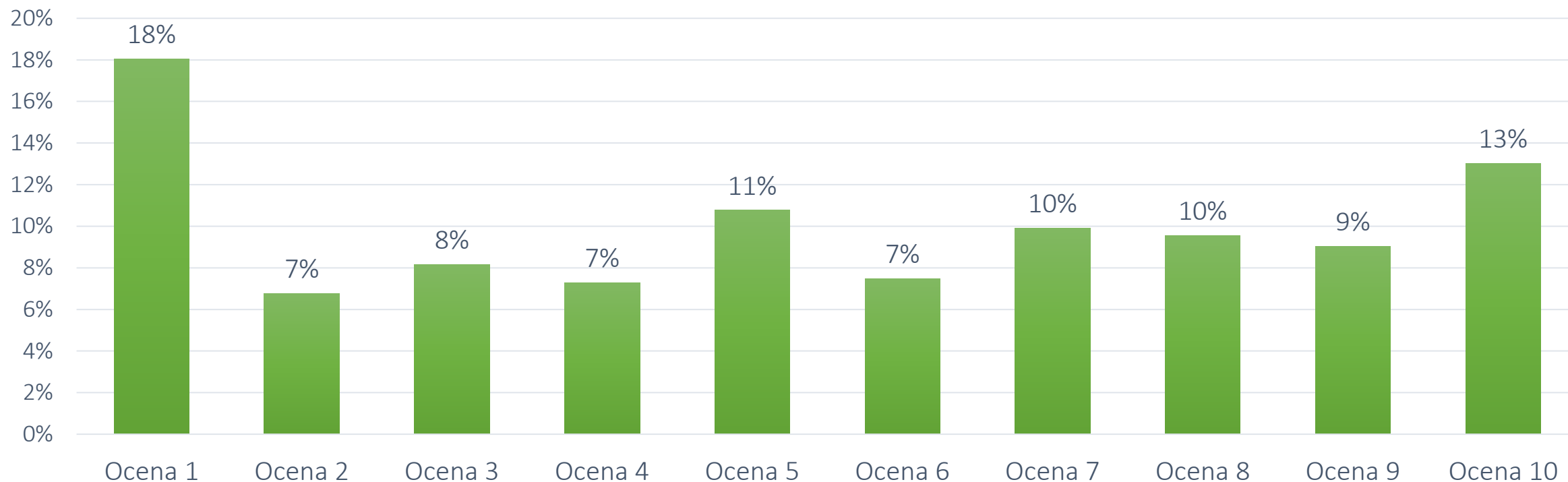
PITANJE: Molim Vas da pažljivo pročitate navedene tvrdnje koje se odnose na zaštićena područja i njihove upravljače.

Ocena 1 označava minimalni, a ocena 10 maksimalni stepen slaganja.

Ponuđene tvrdnje: zainteresovanost za...	NP Đerdap	NP Fruška gora	NP Tara	PIO Klisura reke Gradac	SRP Obedska bara	SRP Ludoško jezero	SRP Suva planina
...informacije o pravno-administrativnom okviru rada upravljača, o zakonskim regulativama...	4.52	7.03	2.24	7.70	6.43	7.40	3.89
...obaveze upravljača prema lokalnom stanovništvu, šta on može, treba, sme...	6.86	7.92	2.34	7.97	7.55	6.32	7.80
...kako upravljač zaštićenog područja upravlja finansijama...	4.71	7.77	2.25	7.70	7.62	6.17	5.37

Potrebe za unapređenje informisanosti – detaljnija analiza

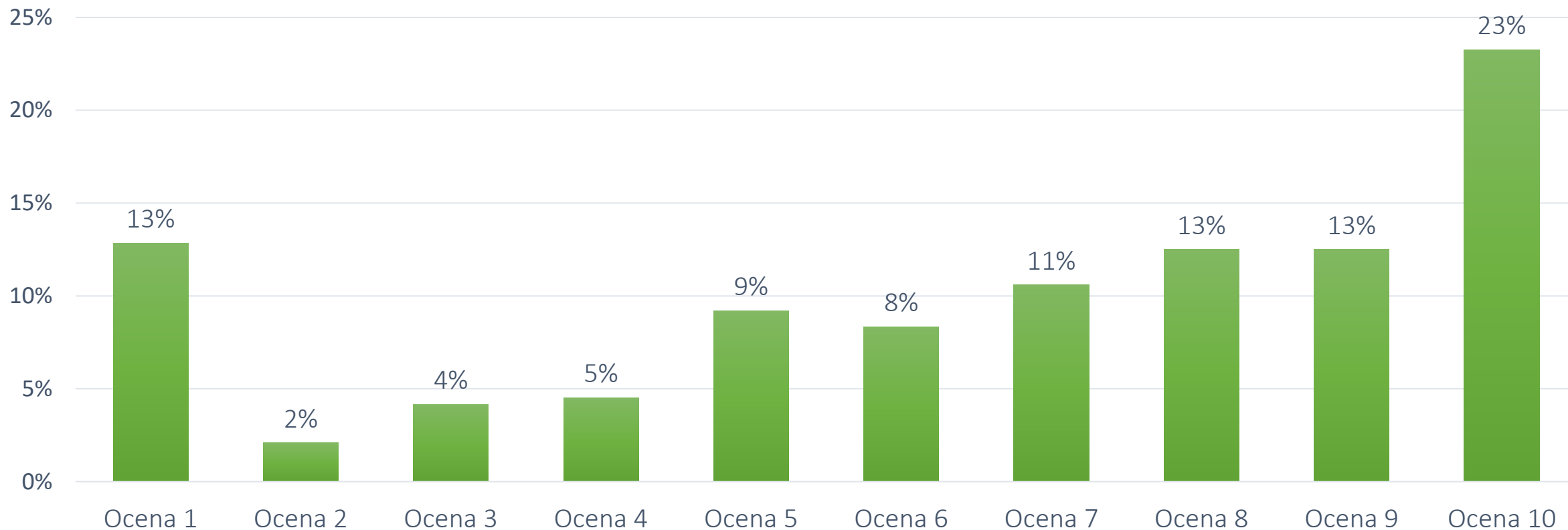
Ocena 1 označava minimalni, a ocena 10 maksimalni stepen slaganja.

■ Zainteresovan/zainteresovana sam za informacije o pravno-administrativnom okviru rada upravljača, o zakonskim regulativama, sistemu odlučivanja, unutrašnjoj organizaciji, zaposlenima i slično.

Potrebe za unapređenje informisanosti – detaljnija analiza

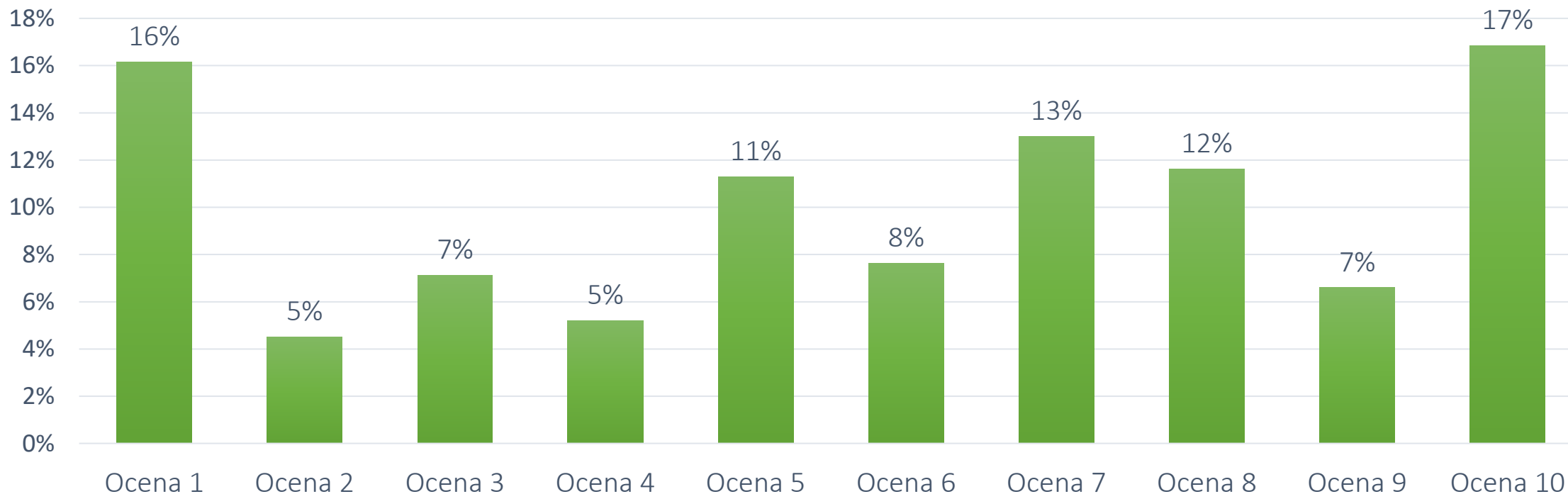
Ocena 1 označava minimalni, a ocena 10 maksimalni stepen slaganja.

■ Važno mi je da znam koje su tačno obaveze upravljača prema lokalnom stanovništvu, šta on može, treba, sme... a šta ne može i ne sme.

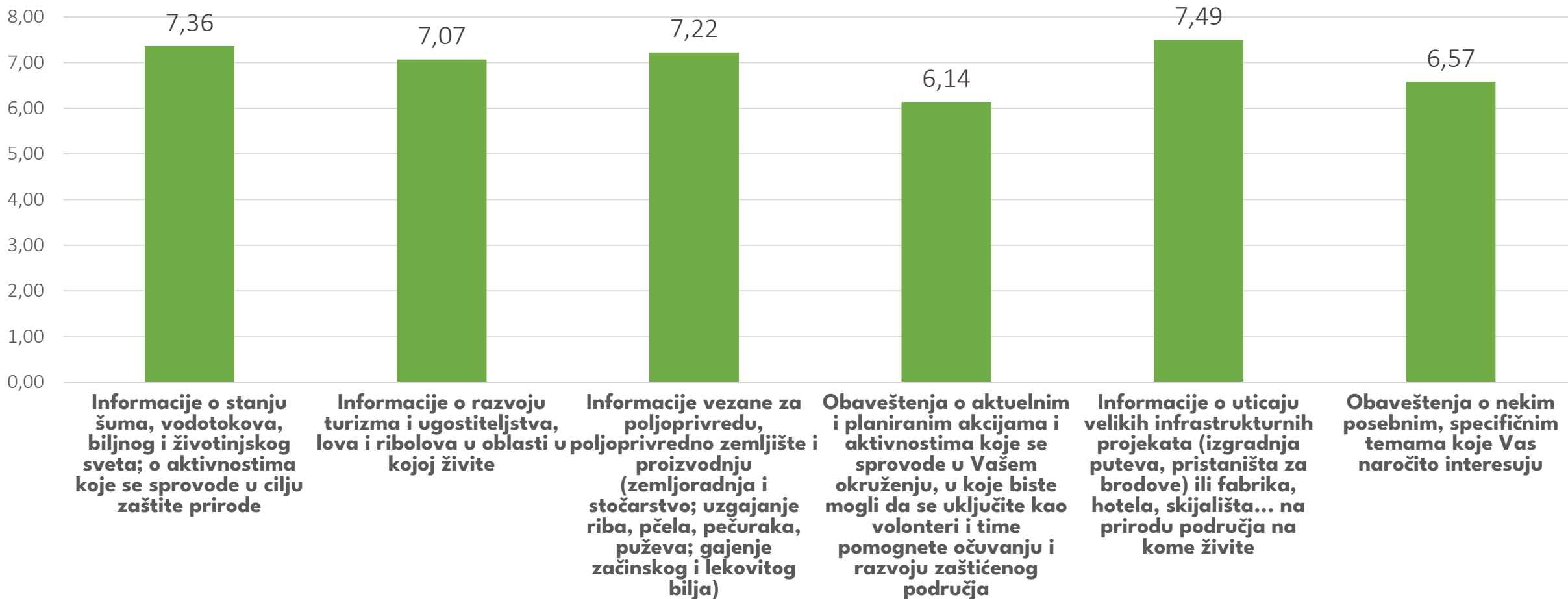
Potrebe za unapređenje informisanosti – detaljnija analiza

Ocena 1 označava minimalni, a ocena 10 maksimalni stepen slaganja.

■ Želim da znam kako upravljač zaštićenog područja upravlja finansijama, na koji način se finansira i kako raspolaže sredstvima.

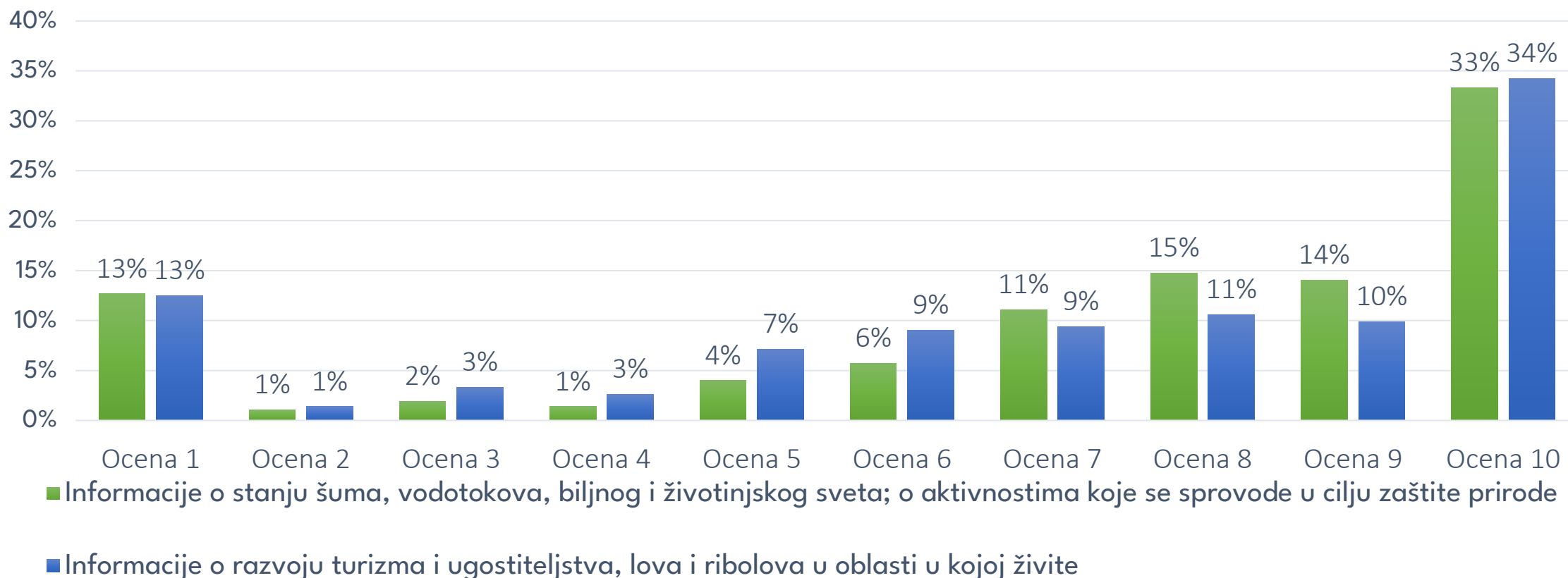
Prosečna ocena

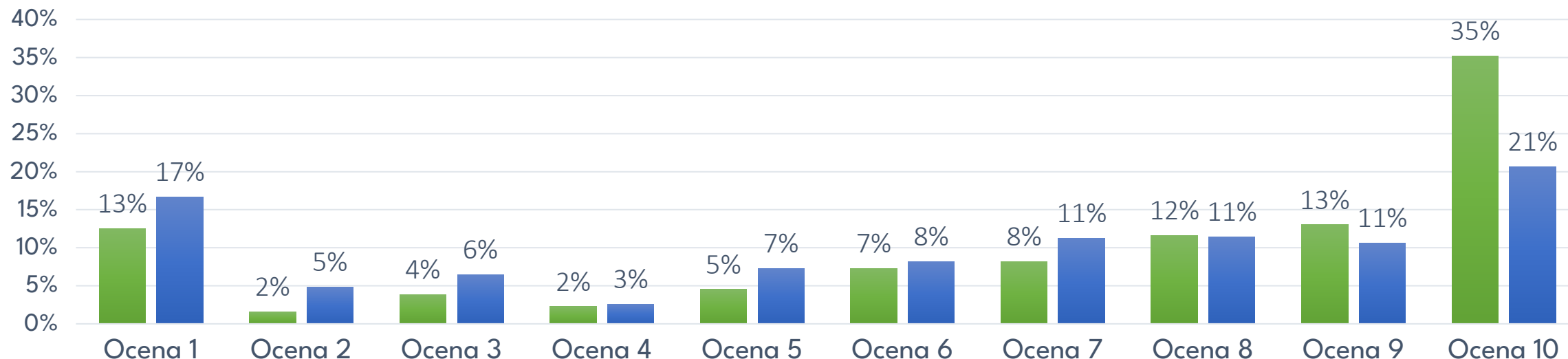
Potrebe za unapređenje informisanosti – analiza po temama

Ocena 1 označava minimalnu zainteresovanost za informacije o ovoj temi, dok ocena 10 znači da Vam je izuzetno stalo da što više znate o tome.

Potrebe za unapređenje informisanosti – analiza po temama

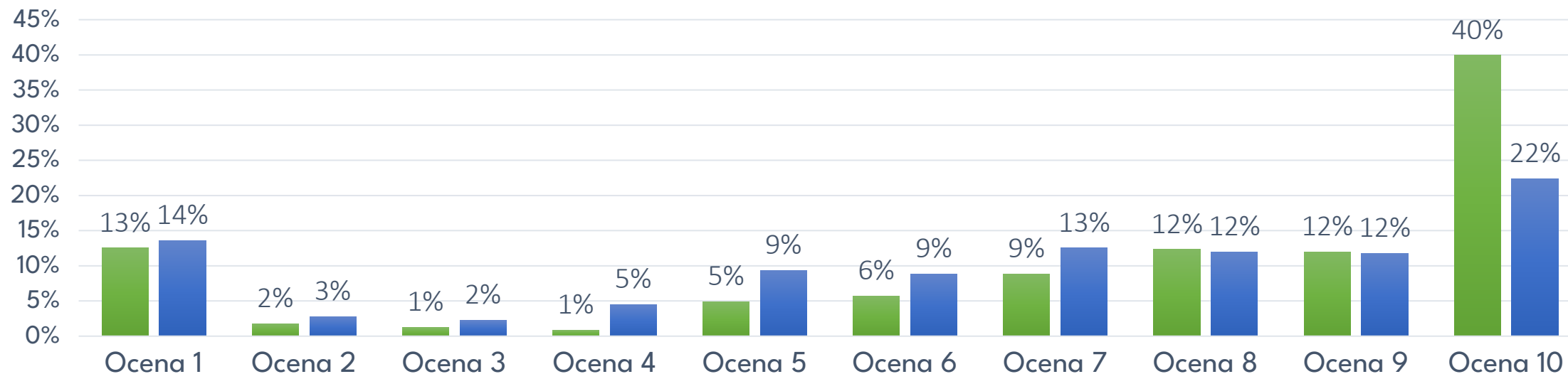
Ocena 1 označava minimalnu zainteresovanost za informacije o ovoj temi, dok ocena 10 znači da Vam je izuzetno stalo da što više znate o tome.

- Informacije vezane za poljoprivredu, poljoprivredno zemljište i proizvodnju (zemljoradnja i stočarstvo; uzgajanje riba, pčela, pečuraka, puževa; gajenje začinskog i lekovitog bilja)
- Obaveštenja o aktuelnim i planiranim akcijama i aktivnostima koje se sprovode u Vašem okruženju, u koje biste mogli da se uključite kao volonteri i time pomognete očuvanju i razvoju zaštićenog područja

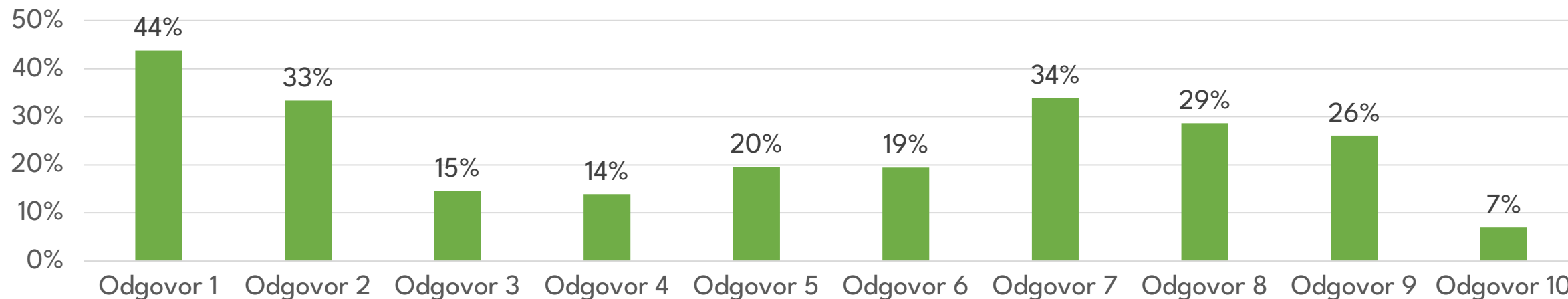
Potrebe za unapređenje informisanosti – analiza po temama

Ocena 1 označava minimalnu zainteresovanost za informacije o ovoj temi, dok ocena 10 znači da Vam je izuzetno stalo da što više znate o tome.

- Informacije o uticaju velikih infrastrukturnih projekata (izgradnja puteva, pristaništa za brodove) ili fabrika, hotela, skijališta... na prirodu područja na kome živite
- Obaveštenja o nekim posebnim, specifičnim temama koje Vas naročito interesuju

Potrebe za unapređenje informisanosti – analiza po kanalima

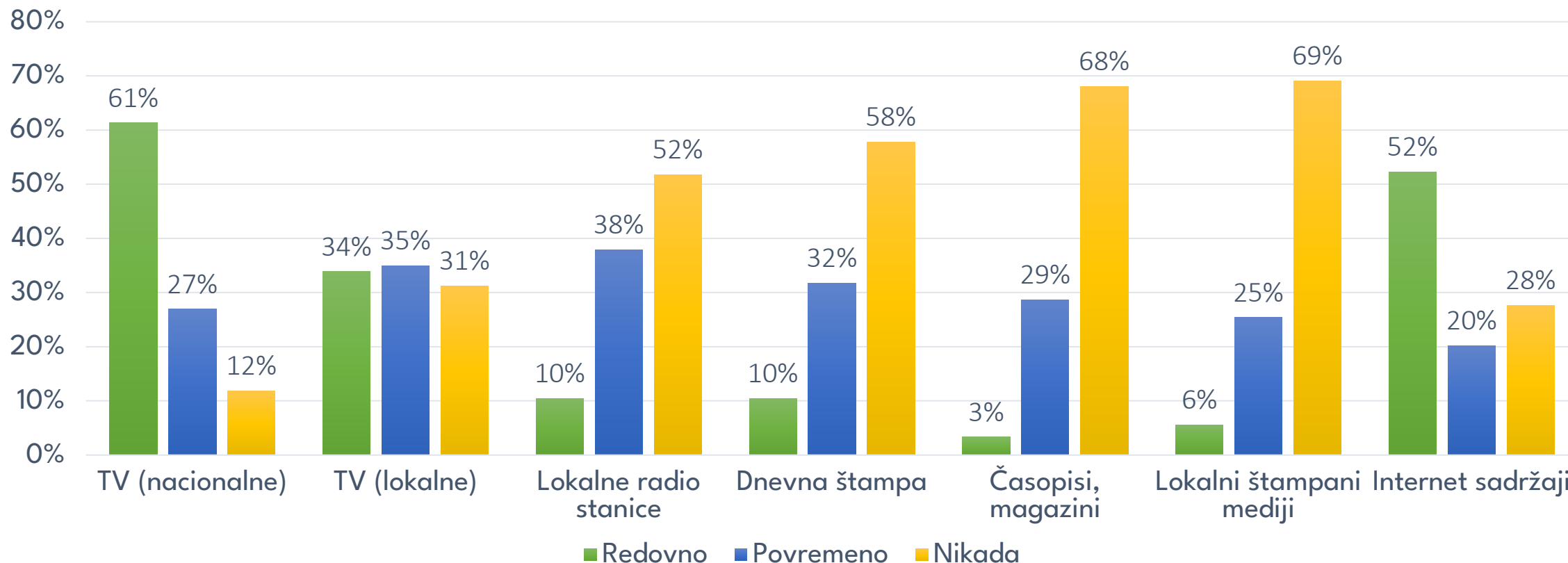

Odgovor:

1. Preko interneta
2. Preko društvenih mreža
3. Preko grupa na chat servisima (npr. Viber grupa)
4. Preko SMS poruka
5. Putem brošura, flajera i slično
6. Putem obaveštenja na oglasnim tablama
7. Putem redovnih sastanaka građana i upravljača zaštićenih područja
8. Putem „otvorenih vrata“, da građani mogu direktno da dođu i obrate se upravljaču kada imaju potrebu, pitanje, problem
9. Putem lokalnih medija (radio, TV, novine)
10. Nisam siguran, ne znam

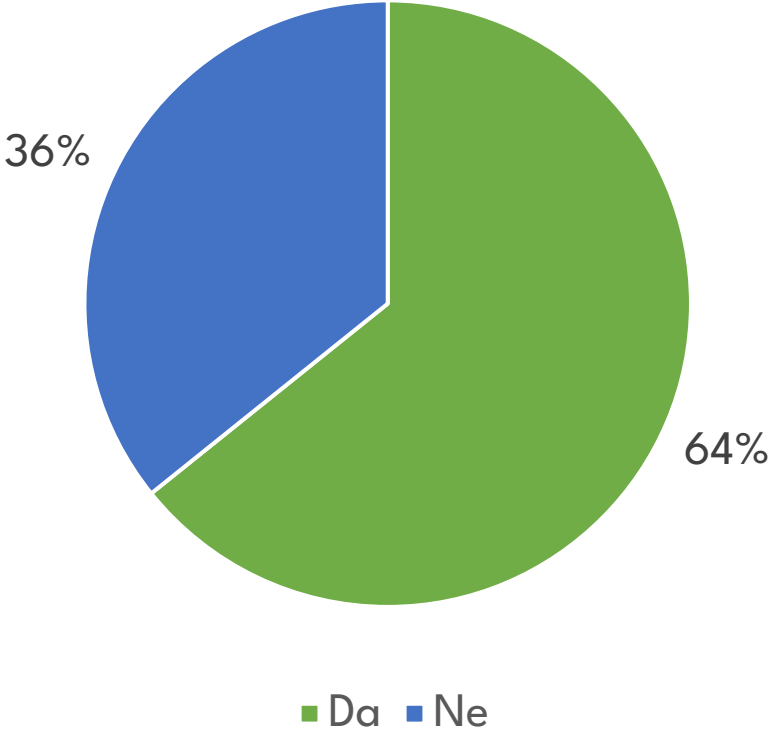
Model praćenja medija unutar uzorka

PITANJE: Koje od navedenih medija pratite? Ponudjeni odgovori: redovno / povremeno / vrlo retko ili nikada

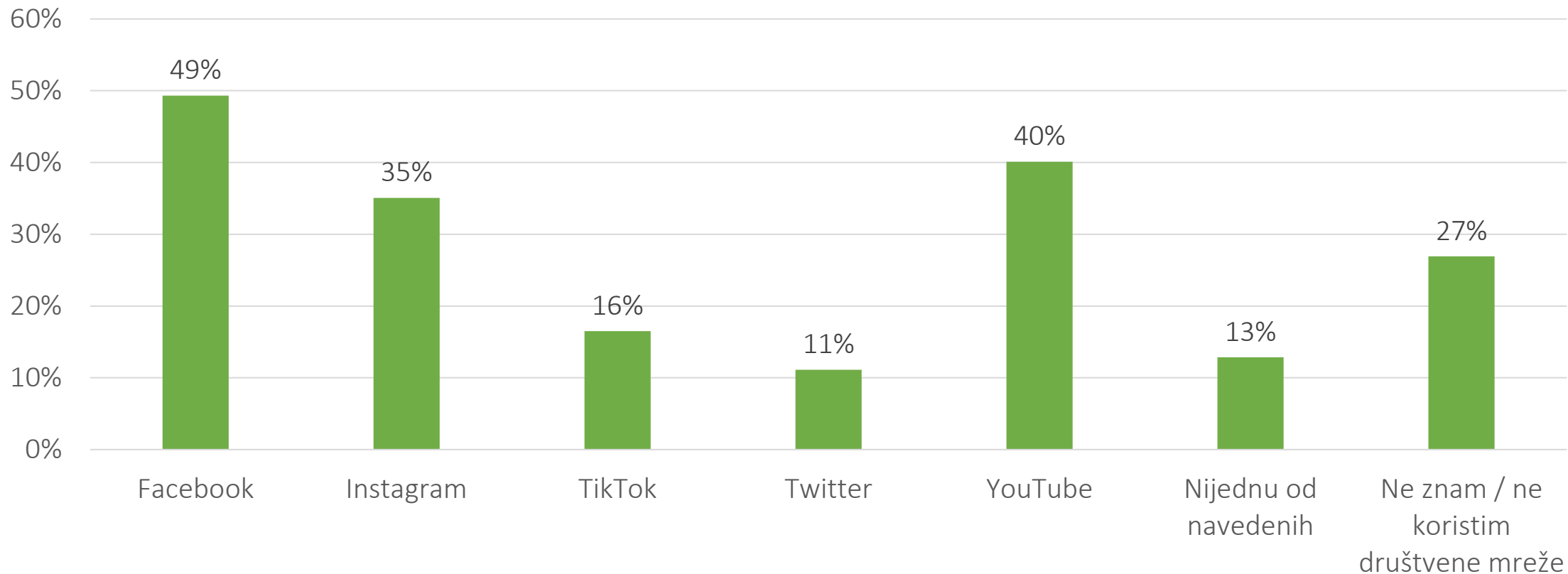
Odnos prema društvenim mrežama

PITANJE: Da li koristite društvene mreže?

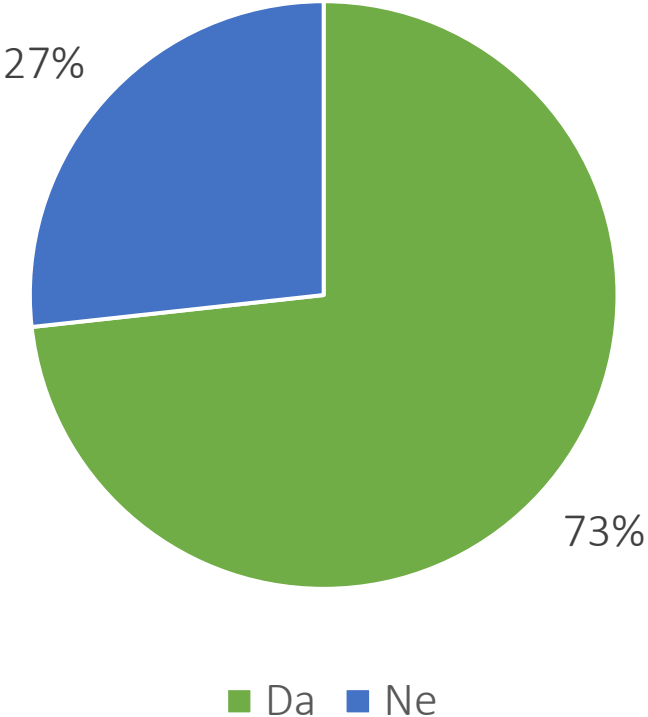
Odnos prema društvenim mrežama

PITANJE: Koje društvene mreže najčešće koristite? (dozvoljeno više odgovora)

Odnos prema chat servisima

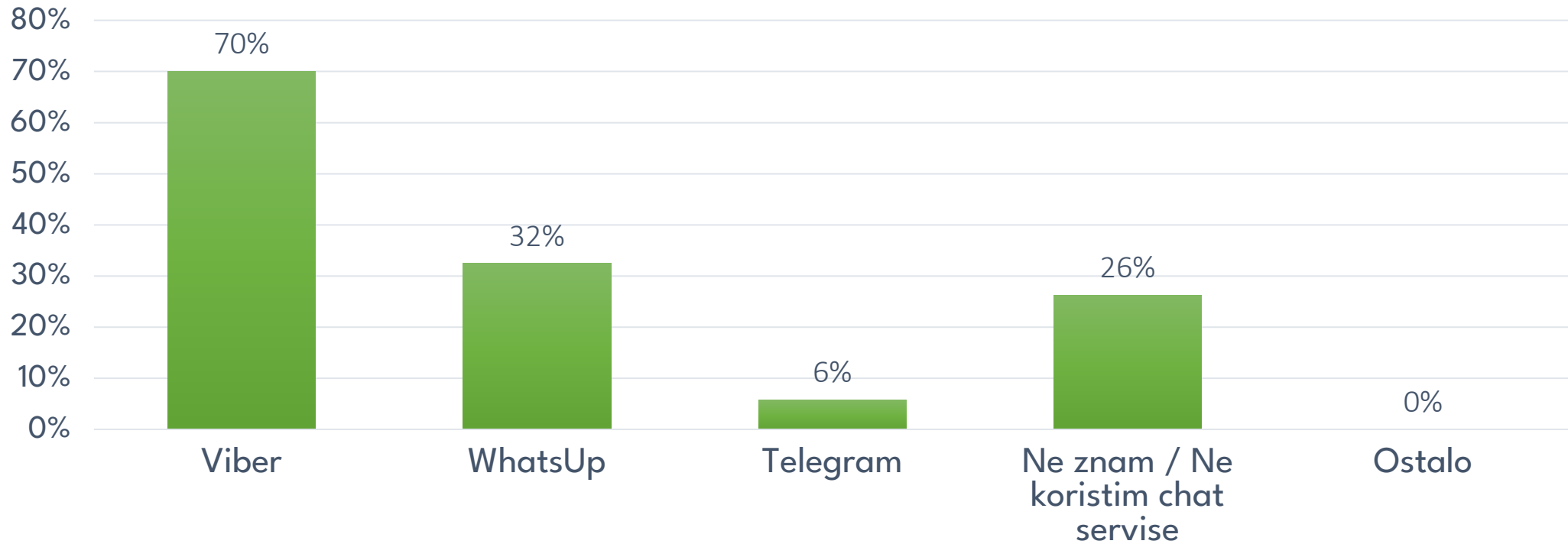
PITANJE: Da li koristite chat servise (Viber, WhatsApp i slično)?

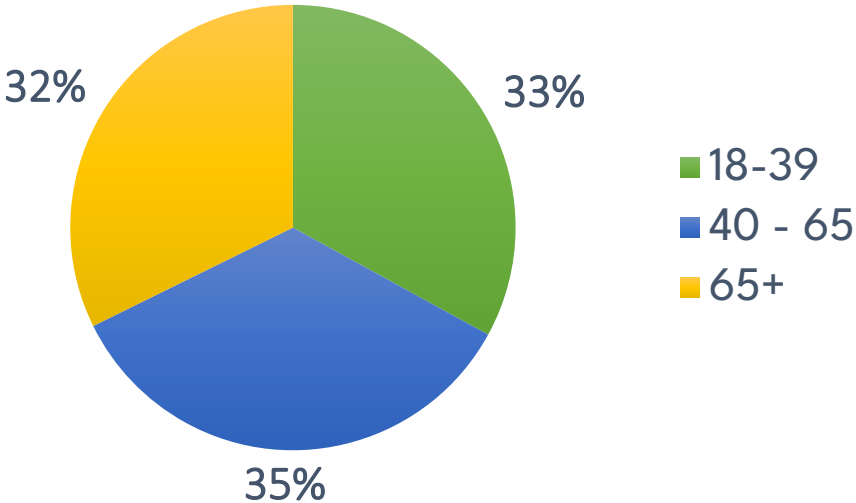
Odnos prema chat servisima

PITANJE: Koje chat servise najčešće koristite? (dozvoljeno više odgovora)

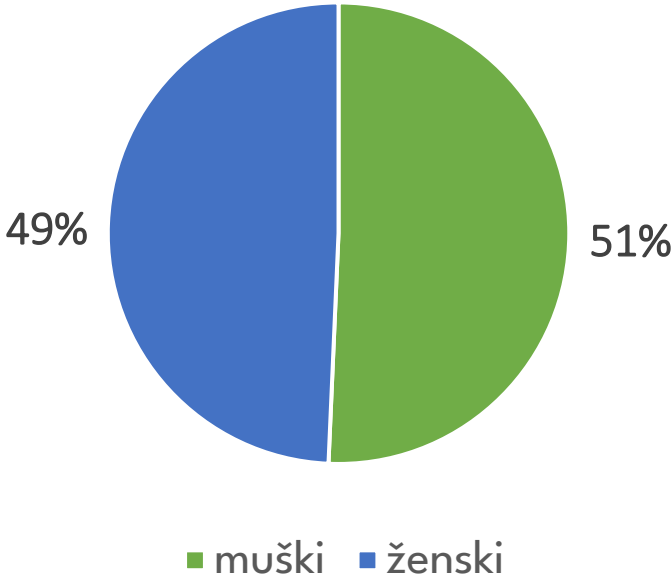

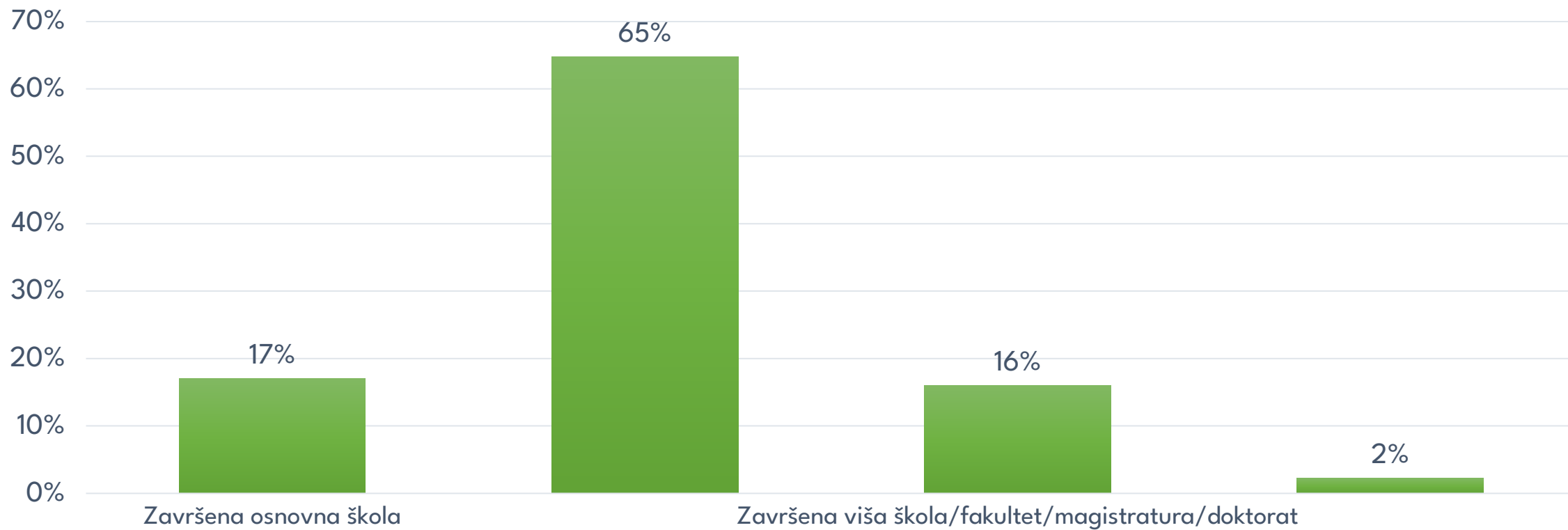
Osnovni demografski podaci o učesnicima ankete

STAROST

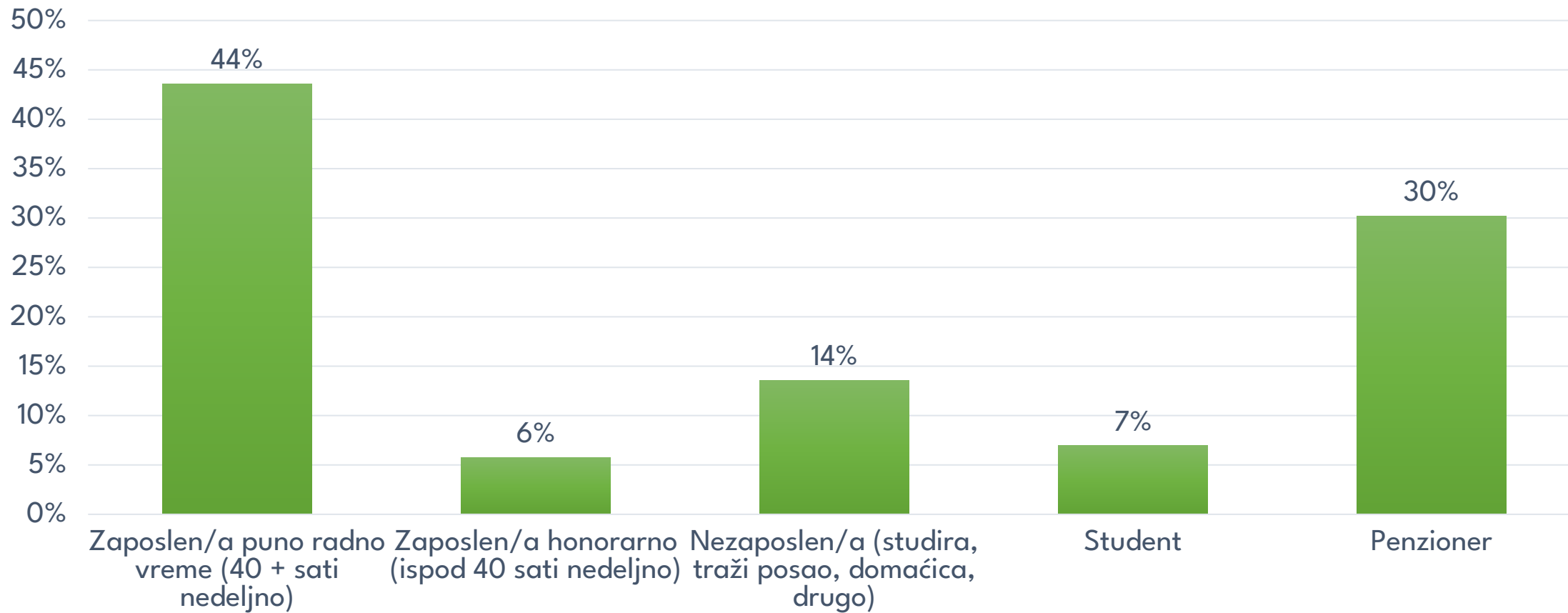

POL

Radni status

Razlike po demografskim parametrima nisu značajne, ili su predvidive, tipične za pojedine segmente populacije:

- Najmanje diskriminativna varijabla je pol, na većini pitanja nema uticaja na odgovore
- Zanimanje samo po sebi takođe nije faktor od značaja, ali se izdvajaju oni koji se bave privatnim (porodičnim) biznisom, pre svega u sektoru turizma i ugostiteljstva; poljoprivrednici, lovci i ribolovci takođe pokazuju sličan, specifičan fokus na teme od njihovog neposrednog interesa
- Uzrast ispitanika u određenom stepenu utiče na ocene i stavove, na vrlo sličan način kao predhodno pomenuta delatnost – mladi su zainteresovani za kvalitetniju ponudu kulturnih, socijalnih, zabavnih sadržaja, dok stariji u njihovo ime priželjkjuju više posla, razvojne šanse, bolje uslove...
- Stepen razvijenosti šireg područja praktično određuje bazične stavove, preovlađujući emocionalni ton, psihološku poziciju; ilustrativna je, recimo, izrazita razlika u percepciji života (u zaštićenom području, ali i generalno) kod žitelja Suve planine i Fruške gore
- Ispitanici u svim područjima, nezavisno od Upravljača i odnosa prema njemu/sa njim, imaju snažan doživljaj da se mnogo toga radi mimo pravila, zakona, plana; da postoje povlašćeni; da aktivnosti, akcije i promene nisu u potpunosti transparentne; ***upadljiva većina ispitanih građana nema nikakav lični problem sa prihvatanjem i poštovanjem ograničenja ali im smeta što ista ne važe za sve***

Individualni dubinski intervjui , iako realizovani u manjem broju od ankete i samim tim statistički manje značajni za opštu, širu sliku stanja na zaštićenim područjima, pružili su nam mogućnost da mnogo bolje razumemo kako se na pojedinačnom nivou procesuiraju odnos prema svakodnevnom životu, okruženju i upravljaču

- Prosečnom ispitaniku je ponekad teško da kognitivno i emotivno „odvoji“ zaštićeno područje od lokalne zajednice, opštine, grada, države, pre svega u kontekstu svojih potreba i očekivanja
- Percepcija i odnos prema upravljaču u direktnoj je korelaciji sa procenom *ličnog blagostanja*; što je ispitanik zadovoljniji svojim životom i ličnim dostignućima, pre svega u smislu standarda njegovog domaćinstva, to je veća verovatnoća da će pokazati interesovanje za aktivno uključivanje u rad upravljača zaštićenog područja
- Istraživački utisak je da u onim područjima gde je izrazito niska informisanost o upravljaču i/ili ocena njegovog rada, najveći potencijal imaju sve forme komunikacije koje smanjuju distancu, sumnje i otpore – to su pre svega sastanci uživo, posete domaćinstvima, zatim „otvorena vrata“ i slično
- Prostor za unapređenje komunikacije i saradnje nesumnjivo postoji i uglavnom još uvek nije u potpunosti iskorišćen; s obzirom na potencijale, čini se da rezultati i dometi mogu biti vrlo visoki i značajni za sve

Istraživanje „**Potrebe lokalnog stanovništva za pristup informacijama u vezi sa upravljanjem zaštićenim područjima**“ je sprovedeno u okviru projekta „Zajedno za životnu sredinu“, koji realizuje Beogradska otvorena škola (BOŠ) uz podršku američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID).

Sadržaj ovog istraživanja isključivo je odgovornost organizacije Mladi istraživači Srbije i ne predstavlja nužno stavove USAID-a, Vlade SAD ili BOŠ-a.